

Олексій А. Бужин

КАЛЬКУЛЯЦІЯ ПОКАЗНИКА СОБІВАРТОСТІ ПІДРОЗДІЛУ ПОЖЕЖНОЇ ОХОРОНИ ПІДПРИЄМСТВА

У статті представлено один із можливих варіантів калькуляції показника собівартості підрозділу пожежної охорони. З метою об'єктивізації показників структури собівартості продукції, що виготовляється у різних підрозділах підприємства, удосконалення контролю над витратним механізмом та ціноутворенням, запропоновано пропорційне перенесення витрат, пов'язаних з утриманням підрозділу пожежної охорони, на собівартість продукції підрозділів підприємства.

Ключові слова: підрозділ пожежної охорони; людино-день; собівартість; витрати.
Форм. 4. Літ. 10.

Алексей А. Бужин

КАЛЬКУЛЯЦИЯ ПОКАЗАТЕЛЯ СЕБЕСТОИМОСТИ ПОДРАЗДЕЛЕНИЯ ПОЖАРНОЙ ОХРАНЫ ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье представлен один из возможных вариантов калькуляции показателя себестоимости подразделения пожарной охраны. С целью объективизации показателей структуры себестоимости продукции, что производится в различных подразделениях предприятия, усовершенствования контроля над затратным механизмом и ценообразованием, предложен пропорциональный перенос затрат, связанных с содержанием подразделения пожарной охраны, на себестоимость продукции подразделений предприятия.

Ключевые слова: подразделение пожарной охраны; человеко-день; себестоимость; затраты.

Oleksiy A. Buzhyn¹

CALCULATING THE PRIME COST FOR FIRE-PREVENTION UNIT AT AN ENTERPRISE

The article presents one of the possible options of calculating the prime cost for fire-prevention unit at an enterprise. To make the structure of a product prime cost more objective for various units within an enterprise and in order to control the spending and the pricing mechanisms at an enterprise, it is suggested to distribute proportionally the costs related to fire-prevention unit maintenance between the prime costs of the products at various units within an enterprise.

Keywords: fire-prevention unit; man-day unit; prime cost; expenditures.

Постановка проблеми. Матеріально-технічне та фінансове забезпечення діяльності підрозділів та служб цивільного захисту може проводитися за рахунок коштів державного та місцевого бюджетів, підприємств, установ, організацій, що створюють аварійно-рятувальні служби, коштів від надання додаткових платних послуг, а також добровільних пожертвувань юридичних і фізичних осіб, інших не заборонених законодавством джерел [1]. Перехід національного господарства в площину жорсткої конкурентної боротьби є об'єктивною необхідністю, що викликана переходом до ринкових умов господарювання. У зв'язку з цим постає питання оперативного визначення як фактичних, так і планових показників господарської та економічної діяльності під-

¹ Cherkassy Institute of Fire Safety of Chernobyl Heroes, National University of Civil Defense of Ukraine.

розділів цивільного захисту, які займаються проведенням платних робіт та наданням платних послуг. Це в свою чергу дасть можливість, залежно від певного часового інтервалу і можливих ситуаційних варіантів, контролювати ситуацію та приймати різного рівня оперативні господарські, організаційні, економічні, фінансові та управлінські рішення. Такий підхід дає також можливість своєчасно об'єктивно аналізувати, контролювати і планувати, через систему ціноутворення та витратного механізму, результативність та ефективність виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг. Без цього не можливе забезпечення конкурентоспроможності продукції, робіт та послуг, отже і життєздатності відповідної виробничої одиниці системи цивільного захисту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для нормального функціонування будь-якої ланки ринкової економіки україні потрібно, щоб учасники до того, як прийняти управлінське рішення, мали достовірну та об'єктивну інформацію про господарські факти, явища і процеси: майно, фінансове становище, результати роботи, а також про процеси їх формування [9]. Класифікацію обліково-звітної інформації підприємства доцільно здійснювати за такими ознаками: за адекватністю запитам користувачів; за відкритістю; за відношенням до підприємства; за ієрархічним рівнем споживачів; за каналами передачі; за насиченістю; за ознакою оброблюваності; за періодичністю виникнення; за повнотою задоволення потреб; за призначенням: за рівнем складності вирішення управлінських завдань; за рівнем доступу; за рівнем стабільності; за способом передачі; за сталістю в часі; за стадіями; за стандартами; за ступенем перетворення даних; за технологією обробки; за фізичною формою подання; за часовим періодом виконання; за часом; за якістю [3]. Удосконалення оцінки обліку витрат дає можливість досягти максимально об'єктивного визначення фактичної собівартості продукції, яка могла б слугувати нормативною базою для планування виробничих витрат і забезпечувати достатню базу для їх аналізу і дієвого контролю [6]. Визначення собівартості платних робіт і послуг підрозділів цивільного захисту в умовах ринкового ціноутворення потребує подальшої диференціації повидових витрат [4].

Мета дослідження. Розробити один із можливих варіантів калькуляції показника собівартості підрозділу пожежної охорони, що дасть можливість мати більш об'єктивні показники структури собівартості продукції, що виготовляється в різних підрозділах підприємства і використовувати при контролі за виробничими витратами та вибудовуванні політики ціноутворення.

Основні результати дослідження. Розвиток вітчизняних підприємств проходить відповідно до еволюції економічних теорій, трансформації форм господарювання та управління у відповідь на сучасні виклики часу. Підвищення ефективності різних категорій рішень, як на рівні підприємства, так і підрозділів, можливе тільки за умови повного врахування економічних інтересів самостійних товаровиробників, коли невід'ємним механізмом управління на внутрішньогосподарському рівні буде економічний [2]. Контроль економічного потенціалу визначено як складову контрольно-аналітичної системи в управлінні, яка полягає у перевірці та моніторингу стану підконтрольного об'єкту й зорієнтована на прийняття рішень з відтворення економічного потенціалу за

рахунок виявлених та сформованих резервів на покриття витрат від ризиків [5]. Виходячи з методу цільового ціноутворення, спочатку визначають ціну, а потім встановлюють граничну собівартість «конструюванням вартості» [6]. Це потребує поглибленої диференціації підприємства за виробничими підрозділами, підрозділами обслуговування і профілактики, до яких відносяться і підрозділи пожежної безпеки. Суть і призначення управлінського обліку – «виробництво» інформації для здійснення ефективного управління [7]. Витрати виступають як нижча ціна, які поряд з вивченням співвідношення попиту і пропозиції також потребують ґрунтовного дослідження. Для кожного підприємства важливо знати його фінансовий стан у плановий період, виходячи з передбачуваних витрат та кон'юнктури ринку на ті види продукції, які воно виробляє і реалізує, а реальним індикатором ефективності діяльності підприємства і роботи менеджменту виступає співставлення ціни товару з існуючими витратами [10]. При визначенні витрат за економічними елементами необхідно, щоб витрати підприємства були однорідними за економічним змістом. Класифікація витрат за економічними елементами прийнятна для всіх видів економічної діяльності. До витрат згідно з класифікацією за економічними елементами відносять: заробітну плату основну й додаткову; відрахування на соціальне страхування; амортизацію основних фондів; сировину й основні матеріали; покупні вироби, комплектуючі, роботи і послуги виробничого характеру; допоміжні матеріали; покупне паливо й енергоносії та інші витрати у грошовому еквіваленті. Витрати на сировину, матеріали, паливо, енергію, амортизацію відображають величину витрат минулої уречевленої праці, заробітна плата з відрахуванням на соціальне страхування як економічний елемент витрат є безпосередніми витратами на оплату живої праці, що утворює частину новоствореної вартості. Собівартість продукції – вартісне вираження спожитих у процесі виробництва трансформованих різних категорій ресурсів у вигляді засобів виробництва. Виробнича собівартість – це витрати, пов'язані з процесом виготовлення певного виду продукції на кожному з технологічних етапів на різних рівнях організаційної структури підприємства і на рівні самого підприємства. Собівартість одиниці продукції слугує підґрунтям цінової політики і в залежності від багатьох зовнішніх і внутрішніх факторів може мати різну питому вагу в реалізаційній вартості продукції, а для цього необхідно удосконалювати систему калькуляції продукції шляхом поглибленої диференціації підрозділів підприємства. Удосконалення оцінювання обліку витрат дає можливість досягти максимально об'єктивного визначення фактичної собівартості продукції, яка могла б слугувати нормативною базою для планування виробничих витрат і забезпечувати достатню базу для їх аналізу і дійового контролю [7]. Економічна безпека підприємства не може існувати без стійкої системи профілактики, до якої входять і підрозділи пожежної охорони. У відповідності до Порядку розподілу суб'єктів господарювання за ступенем ризику їх господарської діяльності для безпеки життя і здоров'я населення навколишнього природного середовища щодо пожежної безпеки, розподіл суб'єктів господарювання здійснюється за відповідною системою критеріїв. Суб'єкти господарювання, незалежно від форм власності та видів господарської діяльності, з урахуванням значення прийнятного ризику для життєдіяльності,

щодо пожежної безпеки можуть бути віднесені до одного з 3 ступенів ризику: високого; середнього; незначного [8]. В залежності від цього підрозділ пожежної охорони може мати різну структуру. Для більш об'єктивного формування структури собівартості продукції підприємства ми пропонуємо виокремити підрозділ пожежної охорони у повноцінний відокремлений виробничий підрозділ і впровадити його у планово-облікову систему господарства.

За показник собівартості функціонування підрозділу пожежної охорони у підприємстві пропонуємо брати собівартість людино-зміни, розраховану за формулою:

$$Слз = \frac{Вз + Впа + Ве + Ва + Впо + Ві}{Лдз}, \quad (1)$$

де *Слз* – собівартість одного людино-дня підрозділу пожежної охорони підприємства; *Вз* – витрати на заробітну плату з нарахуваннями; *Ве* – вартість електроенергії; *Ва* – амортизаційні відрахування; *Впо* – витрати на утримання приміщень та об'єктів, що використовуються для потреб підрозділу пожежної охорони; *Ві* – вартість інших витрат; *Лдз* – кількість людино-змін; *Впа* – відрахування на утримання пожежного автомобіля, розраховується за формулою:

$$Впа = Вп + Вмм + Вг + Вра + Впп + Вап + Віпа, \quad (2)$$

де *Вп* – витрати на використане паливо пожежним автомобілем; *Вмм* – витрати на використані мастильні матеріали в процесі експлуатації пожежного автомобіля; *Вг* – витрати, понесені на заміну гуми; *Вра* – витрати на ремонт пожежного автомобіля; *Впп* – витрати на утримання приміщення, що використовується для потреб пожежного автомобіля; *Вап* – амортизаційні відрахування з вартості пожежного автомобіля; *Віпа* – інші витрати, пов'язані з утримання пожежного автомобіля.

Загальні витрати на утримання підрозділу пожежної охорони у підприємстві за *Впп* розраховуються за формулою:

$$Впп = Вз + Впа + Ве + Ва + Впо + Ві \quad (3)$$

і переносяться на виробничі підрозділи пропорційно їх виробничих витрат за формулою:

$$К_{Впп} = \frac{Впп}{Зв} \times Свп, \quad (4)$$

де *К_{Впп}* – кількість витрат на утримання підрозділу пожежної охорони, у грошовому виразі, що додається до витрат відповідного виробничого підрозділу; *Впп* – загальні витрати на утримання підрозділу пожежної охорони підприємства; *Зв* – загальна сума витрат по підприємству; *Свп* – сума витрат по підрозділу, на який відноситься пропорційна сума витрат з утримання підрозділу пожежної охорони підприємства.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Запропонований варіант калькуляції собівартості підрозділу пожежної охорони дасть можливість мати об'єктивні показники структури собівартості продукції, що виготовляється у різних підрозділах підприємства і використовувати при плануванні, аналізі та контролі за виробничими витратами та формуванням політики ціноутворення.

1. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 №5403-VI // zakon.rada.gov.ua.
2. Амбросов В.Я. Реформування внутрігосподарського управління // Вісник аграрної науки.– 2003.– №9. – С. 67–69.
3. Безверхий К.В. Класифікація обліково-звітної інформації підприємства // Актуальні проблеми економіки.– 2013.– №9. – С. 206–212.
4. Бужин О.А. Моніторинг показника собівартості платних робіт і послуг підрозділів цивільного захисту в умовах ринкового ціноутворення // Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наук. праць.– 2013.– Вип. 12. – С. 106–109.
5. Костирко Р.О. Розвиток методології контролю економічного потенціалу підприємств в ринкових умовах // Актуальні проблеми економіки.– 2011.– №9. – С. 145–153.
6. Ластовецький В. Облік і контроль технологічної собівартості // Бухгалтерський облік і аудит.– 2004.– №5. – С. 17–19.
7. Нападівська Л. Управлінський облік: суть, значення та рекомендації щодо його використання в практичній діяльності вітчизняних підприємств // Бухгалтерський облік і аудит.– 2005.– №8–9. – С. 50–62.
8. Пожежна безпека. – К: ДП НВП Спецпожсервіс, 2009. – Т. 15: Нормативно-правові аспекти та інші документи. – 480 с.
9. Сопко В.В. Проблеми подальшого удосконалення бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та аудиту в управлінні підприємств аграрного сектору економіки // Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року: Збірник матеріалів Чотирнадцятих річних зборів Всеукраїнського конгр. вчен. економістів-аграрників (Київ, 16–17 жовтня 2012 р.) / Редкол.: В.Я. Амбросов, П.С. Березівський, М.Я. Дем'яненко та ін. – К.: ННЦ ІАЕ, 2012. – С. 357–361.
10. Ярошенко Ф.О. Птахівництво України: стан, проблеми і перспективи розвитку / Наук. ред. Б. Панасюк. – К.: Аграрна наука, 2004. – 506 с.

Стаття надійшла до редакції 20.02.2014.

КНИЖКОВИЙ СВІТ

СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА ТА ЮРИДИЧНА ОСВІТА ПРЕСТИЖНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ

Україна, 01011, м. Київ, вул. Панаса Мирного, 26
E-mail: book@nam.kiev.ua
тел./факс 288-94-98, 280-80-56

Організаційно-економічні аспекти інноваційного оновлення національного господарства: Наук. монографія / М.М. Єрмошенко, С.А. Єрохін, В.М. Шандра, О.І. Гуменюк та інші; За наук. ред. д.е.н., проф. М.М. Єрмошенка і д.е.н., проф. С.А. Єрохіна. – К.: Національна академія управління, 2008. – 216 с. Ціна без доставки – 22 грн.

У монографії проаналізовано стан технологічного оновлення національної економіки на інноваційних засадах, виявлено позитивні сторони і недоліки цього процесу і розроблено організаційно-економічні основи формування механізму інноваційного оновлення економіки України, її окремих галузей та підприємств.